

3. Овчарек О.М., Романчук О. П. Проблеми розвитку фізичного потенціалу учнів загальноосвітніх шкіл. II Фізична культура, спорт та здоров'я нації : зб. наук, праць. Вип. 12. Вінниця : ВДПУ ім Михайла Коцюбинського, 2011. Т.1. С.267-275.
4. Фізична культура в школі : метод. посіб. / за заг. ред. С.М.Дятленка. Київ : Літера ЛТД, 2009. 176 с.

Хібовський Денис

Науковий керівник: доц ГРУБАР І. Я.

СТАВЛЕННЯ ВЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ПРОБЛЕМИ ВИНИКНЕННЯ ТРАВМАТИЧНИХ УШКОДЖЕНЬ У НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ШКОЛЯРІВ

За останні роки рівень здоров'я підростаючого покоління в Україні знизився до критичної межі. Майже 90% учнів загальноосвітніх шкіл, студентів мають відхилення у стані здоров'я, у 60% дітей та підлітків діагностуються різноманітні дефекти фізичного розвитку. Понад 50% школярів мають незадовільну фізичну підготовленість. Серед причин погіршення стану здоров'я у першу чергу виділяють невпинне забруднення навколишнього середовища, зростання рівня дитячого травматизму, недосконалість сучасної системи охорони здоров'я, гіподинамію, економічну та соціальну кризи [4; 5;7].

Негативним чинником, що впливає на стан здоров'я дітей, є травматизм. Важливим завданням у процесі фізичного виховання, слід вважати розробку заходів, спрямованих на забезпечення високої ефективності використання засобів фізичної культури для зміцнення здоров'я та підвищення працездатності учнів. У цьому зв'язку важливо передбачити комплекс заходів спрямованих на профілактику травматизму та факторів ризику на заняттях фізичними вправами. Ефективність цих заходів залежить від узгодженої роботи вчителів фізичної культури, медичних працівників та учнів.

Дослідження, проведені А.А. Горловим, Є.К. Вишневецькою, вказують, що більша половина травм дитячого віку (50%) зумовлені психологічними причинами. Біля 70% травмованих дітей, характеризуються як емоційно нестійкими, що проявлялися неадекватною поведінкою у стресових ситуаціях.

Проаналізувавши обставини за яких виникають травми у дітей вказує на те, що травматизм на 82,5% залежить від «травмонебезпечного об'єкта», тобто дитини, а від «травмонебезпечних ситуацій» лише на 17,5% [6].

Детальний аналіз літературних джерел показав, що шкільний травматизм відноситься до групи найменш вивчених видів дитячого травматизму. За даними різних авторів, він становить від 6 до 16% від усього дитячого травматизму і займає третє місце в Україні за частотою випадків. В останні роки спостерігається стійка тенденція до його зростання [2; 6; 7].

Об'єкт дослідження – шкільний травматизм.

Предмет дослідження – передумови виникнення шкільного травматизму.

Мета дослідження – вивчити причини виникнення дитячого шкільного травматизму.

Під час дослідження вирішувались наступні завдання:

Провести аналіз наукової літератури з означеної проблеми.

Провести опитування вчителів фізичної культури щодо проблеми виникнення травматичних ушкоджень у школярів.

Аналіз літератури показує, що шкільний травматизм належить до групи найменш вивчених видів дитячого травматизму. Багато авторів, торкаючись його поверхово, ґрунтовно аналізують шкільний травматизм лише деякі з них. Цей вид травматизму, за даними різних авторів [1; 2; 3], складає від 6% до 16% від загальної кількості дитячих травм. В Україні за частотою випадків він займає третє місце, після побутового та вуличного і має тенденцію до зростання.

Зростаюче значення фізичних вправ в системі оздоровлення учнів актуалізує вивчення проблеми щодо зниження рівня дитячого травматизму під час уроків фізичної культури. Добре відомо, що кількість травм на уроках фізичної культури зростає і це відбувається завдяки:

малоефективній організації та недосконалій методиці проведення занять, байдужому ставленні учителів до дисципліни учнів під час занять. [7; 8; 9].

Не дивлячись на це, профілактиці травматичних ушкоджень дітей шкільного віку не приділяють достатньої уваги. Відсутня активна боротьба усіх учасників із травматизмом, який виступає небажаним супутником процесу фізичного виховання [3; 5; 6].

Дбаючи про розвиток і зміцнення фізичних сил і здоров'я учнів, формуючи їх високі морально-психологічні якості, виховуючи потребу до систематичних занять фізичними вправами, учитель фізичної культури повинен прищеплювати дітям знання та вміння берегти своє фізичне і психічне здоров'я.

У процесі нашого дослідження нами проведено анкетування вчителів фізичної культури, що передбачало: виявити ставлення вчителів фізичного виховання до проблеми виникнення травматичних ушкоджень у навчально-виховному процесі та рівень їх знань і вмінь стосовно надання першої долікарської допомоги школярам на місці пригоди.

В анонімному анкетуванні взяли участь 32 вчителів фізичної культури ЗОШ м. Тернополя. Серед них педагогічний стаж від 1 до 5 років мали 38,90% осіб, від 6 до 10 років – 16,70%, 11-15 років – 6,90%, 16-20 років – 11,10% і 16,70% осіб, працювали вчителями фізичної культури понад 25 років. На момент анкетування вони мали такі вчительські категорії: учитель-спеціаліст – 37,50% осіб, II категорія – 16,70%, I категорія – 27,80%, вища категорія – 13,90%, учитель методист – 2,70%, магістр – 1,40%.

На запитання «Чи отримували травми учні під час занять, що Ви проводили?» 69,50% респондентів дали позитивну відповідь. Учні не травмувалися на уроках фізичної культури у 26,40% учителів, не відповіли на поставлене запитання 4,10% опитаних.

Визначаючи розділ шкільної програми з фізичної культури під час проходження яких учні отримали травми, більшість учителів дали такі відповіді: спортивні ігри – 14 відповідь, гімнастика – 10, легка атлетика – 8 відповідь. При проходженні програми з легкої атлетики найчастіше учні отримують травми під час стрибків, бігу, метань. Серед спортивних ігор найбільш травмонебезпечними є футбол, баскетбол, волейбол. При виконанні гімнастичних вправ високий ризик отримання травми пов'язують з опорним стрибком, вправами на перекладині.

Найбільше число травм на уроках фізичної культури, отримують діти у віці 12-13 років – 58,13% відповідей, 10-11 років – 19,76%, 8-9 років – 15,12%, 14-15 років – 5,24%, 6-7 років – 1,75% відповідей.

У питанні анкети про причини виникнення травм на уроках фізичної культури ми навели декілька варіантів відповідей. Проаналізувавши їх, встановили: що низький фізичний розвиток школярів вважають причиною травм 12 респондента, низький рівень фізичної підготовленості – 8, незадовільний стан приладів, інвентарю, спорядження – 6, психологічний стан учня – 3, супутні захворювання – 2, кліматичні умови – 1 респондентів.

Цікавим є той факт, що 69,44% учителів, які брали участь в анкетуванні, вважають причиною травм на уроках фізичної культури недисциплінованість дітей і лише 22,22% опитаних відповіли, що причиною травм є низький рівень контролю за поведінкою учнів, що є фактичним визнанням помилок в організації занять з боку вчителів.

Аналізуючи матеріали анкетування щодо прогнозування дій вчителя під час надання першої допомоги травмованій дитині, ми отримали такі дані: у разі травми м'яких тканин дії з надання першої допомоги більшості респондентів адекватні. 70,90% опитаних вважають, що надаючи першу допомогу у разі вивихів необхідно застосувати іммобілізацію; 26,4% не змогли відповісти на поставлені запитання, а 2,7% вважали, що вивих необхідно вправити на місці. 16,7% учителів не змогли спрогнозувати свої дії з надання першої допомоги у випадку травми.

На запитання «Чи залежить, на вашу думку, рівень травматизму на уроках фізичної культури від професійної майстерності вчителя?» 79,2% респондентів дали позитивну відповідь.

Аналіз відповідей про відповідність рівня фізичного розвитку та фізичної підготовленості школярів вимогам «Державних тестів і нормативів оцінки фізичної підготовленості населення України» встановив, що 54,2% респондентів вважають, що фізична культура учнів «частково відповідає» вимогам, варіанти «не відповідає» та «відповідає», підтвердили по 20,8% опитаних і 4,2% відповіді не дали.

На запитання «Що ще б ви хотіли сказати про дитячий травматизм на заняттях фізичними вправами?» 15,3% респондентів відповіли, що уникнути травм під час занять фізичною культурою неможливо, незважаючи на профілактичні заходи.

Проведений аналіз науково-методичної літератури з даної проблеми виявив, що дитячий травматизм є складною й невирішеною проблемою. Незважаючи на профілактичні заходи, рівень дитячого травматизму залишається високим; більше 1/3 вчителів фізичної культури, що працюють в загально-освітніх школах міста, мають педагогічний стаж роботи від 1 до 5 років, у 69,5 % опитаних – ушкодження опорно-рухового апарату мали місце під час уроків фізичної культури; найбільш травмонезбезпечним розділом шкільної програми з фізичної культури слід вважати спортивні ігри, а саме: футбол та баскетбол а причинами є низький рівень фізичного розвитку та підготовленості школярів, дисципліни учнів, невідповідний стан приладів, інвентарю та спортивного спорядження, недоліки в організації та методиці проведення занять; щодо надання першої долікарської допомоги при переломах та вивихах, рівень знань серед вчителів слід вважати недостатнім, відповідно в 16,7 % та 26,4 % опитаних, не змогли спрогнозувати свої дії у наданні першої допомоги, а 15,3 %, вважають не можливим уникнення травм на уроках фізичної культури за умов впровадження та застосування профілактичних заходів.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні причин виникнення, частоти, характеру та локалізації травматичних ушкоджень у школярів і на цій основі сформулювати заходи прогнозування і профілактики дитячого травматизму у процесі фізичного виховання школярів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Андрианов В.Л., Веселов Н.Г., Мирзоева И.И. Организация ортопедической и травматологической помощи детям. – Л.: «Медицина», 1988. – 240с.
2. Аненков В.Н. О едином подходе к вопросу детского травматизма //О.Т. и П. – 1982. – № 4. – С. 53-55.
3. Башкиров В.Ф. Причина травм и их профилактика //Теория и практика физической культуры. – 1989. – № 9. – С.33-35.
4. Бех І.Д. Проблеми фізичного виховання і розвитку школярів та забезпечення їхнього здоров'я //Журнал АМН України. – 2001. – Т.7.– № 3.– С.487-494.
5. Воробьёв Г. П. Почему возникают травмы и как их предупредить //Теория и практика физической культуры. – 1989. – № 9. – С. 31-33.
6. Горлов А.А., Вишневецкая Е.К. Система профилактики травм у детей: психологические аспекты. //Педиатрия.– 1991.– № 1.– С. 69-73.
7. Грубар І.Я. Деякі аспекти травматизму дітей шкільного віку на сучасному етапі //Молода спортивна наука України: Зб.наук. статей.– Львів 2002.–№ 6.–Т 2.– С. 201-205.
8. Грубар І.Я. Дитячий травматизм на заняттях фізичними вправами //Молода спортивна наука України: Зб.наук. статей.– Львів 2000.– № 4.– С. 165-167.
9. Грубар І.Я. Невирішені проблеми дитячого травматизму під час уроків фізичної культури //Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти.– Тернопіль, 2003.– С. 144-146.

Суходольський Володимир

Науковий керівник: доц. В.Г.Омельяненко

ВПЛИВ СПОРТИВНО-МАСОВИХ ЗАХОДІВ НА СТАН ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ 10-11-РІЧНИХ ШКОЛЯРІВ

Недостатня рухова активність дітей – серйозна проблема сьогодення, оскільки вона спричиняє зниження розумової та фізичної працездатності. Більшість школярів займаються фізичними вправами лише на уроках фізичної культури, що негативно відображається на їхньому здоров'ї. Саме тому проблема оптимізації процесу фізичного виховання школярів потребує постійного вдосконалення. Для цього доцільно використовувати найрізноманітніші форми спортивно-масової роботи, виховувати у дітей потребу в щоденних заняттях фізичними вправами.

Фахівці стверджують, що школярі, залучені до спортивно-масової роботи, успішніше опановують розділи навчальної програми з фізичної культури, мають значно вищі показники у